

Blåfjell as
Adaveien 19
7884 Sørli

Trondheim, 04.12.2018

Deres ref.:
18S57BD3

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/12830

Saksbehandler:
Anne Kristin Jøranlid

Vedtak om tillatelse til innførsel av røye (*Salvelinus alpinus*) fra Sverige til akvakulturformål.

Miljødirektoratet gir Blåfjell AS tillatelse til innførsel av inntil 900 000 rognkorn av røye (*Salvelinus alpinus*) til akvakulturformål, jf. forskrift om fremmede organismer § 6.

Om søknaden

Det vises til søknad fra Blåfjell AS, ved John Helge Inderdal, datert 7.november 2018, om tillatelse til å importere inntil 900 000 rognkorn av røye (*Salvelinus alpinus*) fra Sverige, for innlegg på Blåfjell AS sitt landbaserte, lukkede oppdrettsanlegg på Jule industriområde (konsesjonsnummer NT-LI 7, lokalitetsnummer 34977) i Lierne kommune i Trøndelag. Søker viser til tillatelse til import gitt av Miljødirektoratet i 2015, 2016 og 2017 (våre referanser 2015/2989, 2016/10438 og 2017/12096). Materialet skal i sin helhet brukes til matfiskproduksjon i henhold til tillatelse etter akvakulturloven.

Søker ønsker å importere øyerogn fra VBCN avlsstasjon i Källarne og Kjedgeåsen Fisk i Karlsskoga, Sverige. Søker opplyser at materialet er av svensk opprinnelse (Hornavanvatnet og Rensjøen i Jämtland).

Rogna skal legges inn på Blåfjell AS sitt landbaserte, lukkede resirkuleringsanlegg i Sørli, Lierne. Søker opplyser at anlegget er bygd under tak og har sju separate smittesoner. Inntaksvannet er fullrenset med filter, ozon og UV, og utslippsvannet er renset og desinfisert med UV. Anlegget sikres mot rømming iht. krav i NS 9416 - Landbaserte akvakulturanlegg for fisk.

Anlegget ligger 15 km unna grensen til Sverige. Sørlivassdraget, som anlegget ligger ved siden av og som anleggets resipient, og som innsjøen Ulen er en del av, drenerer østover til Sverige. Søker opplyser at røye er utbredt i nærliggende vassdrag og benyttes i oppdrettsvirksomhet flere steder i Sverige.

Tidsrommet for planlagt innførsel er 01.12.2018 - 28.02.2019.

Det rettslige grunnlaget

Etter forskrift 19. juni 2015 om fremmede organismer (forskriften) § 6, kreves det tillatelse for innførsel av organismer, herunder rogn av røye. Etter forskriften § 11 første ledd bokstav g, kreves det ikke tillatelse ved utsetting av akvatiske organismer som det er gitt tillatelse til utsetting av i medhold av akvakulturloven. Miljødirektoratet forutsetter at nødvendige tillatelser etter akvakulturloven er eller blir innhentet av søker.

Formålet med forskriften er å hindre innførsel, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1.

Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi tillatelse til innførsel av røye. Ved vurdering av søknaden, skal det særlig legges vekt på om den omsøkte organismen kan medføre risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 er lagt til grunn som retningslinjer i vurderingen, jf. naturmangfoldloven § 7. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at innførselen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 tredje ledd. Vurderingen av om det skal gis tillatelse, skal ikke omfatte hensyn til dyrehelse som ivaretas av matloven, jf. naturmangfoldloven § 32 tredje ledd.

Dersom det gis tillatelse, skal Miljødirektoratet vurdere og fastsette de vilkår som anses nødvendige for å hindre uheldige følger for det biologiske mangfold, jf. forskriften § 15 fjerde ledd.

Miljødirektoratets vurdering

Det sentrale i vurderingen av om det skal gis tillatelse til innførsel av øyerogn av svensk oppdrettsrøye, er om innførsel av slik rogn kan medføre risiko for uheldige følger for biologisk mangfold i Norge. Formålet med innførselen er bruk i landbasert oppdrett (matfiskproduksjon). Spørsmålet blir dermed hvor stor sannsynlighet det er for rømming fra det landbaserte anlegget, og hvilke følger eventuell rømming kan få for biologisk mangfold.

Sannsynligheten for rømming

Erfaring viser at det skjer rømming fra landbaserte oppdrettsanlegg, som følge av menneskelig eller teknisk svikt, flom eller bevisst utsetting. Tidligere rømmingstilfeller knytter seg hovedsakelig til eldre, landbaserte gjennomstrømningsanlegg. Blåfjell AS opplyser at den importerte rogn skal oppbevares hele sin videre livssyklus i virksomhetens lukkede landbaserte anlegg basert på resirkuleringsteknologi. I slike anlegg er behovet for vann svært lite sammenlignet med landbaserte anlegg basert på vanngjennomstrømming.

I henhold til forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk, som trådte i kraft 1.1.2018, må anlegg som eksisterte på tidspunktet forskriften trådte i kraft, herunder Blåfjell AS, dokumentere forsvarlig rømmingsteknisk standard gjennom en rømmingsteknisk rapport, som blant annet skal inneholde tilstandsanalyse og risikovurdering. Slike anlegg må ha brukstillatelse som bekrefter at anlegget har en teknisk standard som oppfyller NS 9416:2013, innen 1.1.2021. NS 9416:2013 oppstiller blant annet krav til risikoanalyse, prosjektering, utførelse og drift, der hovedformålet er å forebygge rømming av fisk gjennom å sikre forsvarlig teknisk standard på landbaserte anlegg. Søker opplyser at anlegget er bygd og sikret mot rømming i henhold til NS 9416. Selv om man ikke kan utelukke teknisk eller menneskelig svikt som kan medføre rømming av

fisk, er så langt Miljødirektoratet kan vurdere, sannsynligheten for rømming fra landbaserte resirkuleringsanlegg som bygges og driftes i henhold til NS 9416, liten. Miljødirektoratet legger derfor til grunn at anlegget oppfyller prinsippet om miljøforsvarlige driftsmetoder og teknikker i naturmangfoldloven § 12.

Eventuelle negative effekter på biologisk mangfold

Blåfjell AS sitt oppdrettsanlegg ligger i Jule industriområde, Sørli, Lierne. Anlegget ligger ved nordenden av innsjøen Ulen, som er anleggets resipient, og som er en del av Sørlivassdraget. Deler av den nordvestlige delen av Ulen er omfattet av Ulendeltatet naturreservat, hvor verneformålet er å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området. Ulen drenerer østover mot innsjøen Rengen, som delvis ligger i Sverige. På svensk side er Rengen en del av Natura 2000-området Toskströmmen (Hårkan alpin), som omfatter elva Hårkan med innsjøer, helt til utløpet av Indalsälven, nordøst for Østersund, og som er vernet mot vassdragsregulering. Ifølge Länsstyrelsen, inneholder Rengen en bevaringsverdig røyebestand. På norsk side er Sørlivassdraget omfattet av verneplan for vassdrag, og ligger som et "restfelt" i et ellers sterkt vannkraftutbygget område.

Det finnes villlevende stedegne bestander av røye i Sørlivassdraget. Ifølge NINA Minirapport 381 - «Betenkning angående import av laksefisk», vil oppdrettsrøye med stor sannsynlighet representere innføring av gener som ikke allerede eksisterer i Norge. Røye har en sirkumpolar utbredelse i Arktis, og på verdensbasis deles verdens røyebestander inn i fem evolusjonære grupper, som kan relateres til geografiske områder som antakeligvis reflekterer rekolonisering fra ulike istids-refugier. Gruppen som norsk og svensk røye faller inn under, er den «atlantiske». I betenkningen står det at «en kan videre forvente at det finnes genetiske forskjeller mellom røyebestandene innenfor «den atlantiske» gruppa, i og med at genetisk strukturering er vanlig mellom røye populasjoner som geografisk sett ligger nærmere hverandre enn disse gjør.»

Ifølge betenkningen, kan rømt oppdrettsrøye utgjøre en trussel mot den genetiske integriteten til de ville røye populasjonene. Dersom rømt oppdrettsfisk gyter med vill røye, vil den ville røyebestanden kunne endres genetisk, noe som blant annet kan føre til lavere produksjon av røye i vassdraget. Rømt oppdrettsfisk kan også påvirke de ville fiskebestandene gjennom næringskonkurranse/predasjon og introduksjon av parasitter og fiskesykdommer.

Faren for at ville røyebestander blir utsatt for genetisk innblanding og næringskonkurranse fra oppdrettsrøye vil være stor ved en eventuell rømming eller utslipp av oppdrettsrøye til Ulen. Selv med et begrenset antall rømte oppdrettsfisk, vil skadepotensialet være relativt stort. Rømt oppdrettsfisk vil også påvirke verneverdiene i Ulendeltaet naturreservat negativt.

Rogna som ønskes importert, er av svensk opprinnelse, men ikke fra den stedegne røyebestanden i vassdraget Ulen tilhører. Miljødirektoratet antar at sannsynligheten for negative effekter på ville røyebestander fra rømt oppdrettsrøye vil være større ved bruk av rogn med opphav i ikke-stedegne bestander, enn ved bruk av stedegent materiale. Samtidig vil effekten på stedegne bestander være mindre enn ved bruk av røye som ikke tilhører den atlantiske gruppa, eller ved bruk av fremmede arter som regnbueørret.

En eventuell rømming vil kunne medføre negative effekter på både norske og svenske røyebestander, i og med at Sørlivassdraget drenerer østover til Sverige. Miljødirektoratet har, i forbindelse med behandling av tidligere søknader fra søker, vært i kontakt med Länsstyrelsen i Jämtland, som er enige i at sannsynligheten for at fisk vil rømme fra anlegget er liten.

Da Miljødirektoratet ikke er kjent med andre påvirkninger enn oppdrett som kan ha negativ effekt på ville røyebestander eller annet biologisk mangfold i Ulen og Sørlivassdraget for øvrig, foretas det ingen nærmere vurdering av naturmangfoldloven § 10.

Ettersom sannsynligheten for rømming av fisk fra oppdrettsanlegget vurderes som liten, anser Miljødirektoratet at risikoen for uheldige følger for det biologiske mangfold ved import av røye fra svenske bestander, er relativt liten i denne saken. I lys av dette, og på bakgrunn av en avveining mot andre viktige samfunnsinteresser, slik som økonomiske interesser, jf. naturmangfoldloven § 14, er Miljødirektoratet kommet til at Blåfjell AS gis tillatelse til innførsel av 900 000 rognkorn av røye av svensk opprinnelse fra Sverige.

Etter Miljødirektoratets vurdering, er kunnskapsgrunnlaget i denne saken tilstrekkelig, jf. § 8 i naturmangfoldloven, forutsatt at opplysningene om genetisk opphav er korrekt. Det foretas ingen nærmere vurdering av naturmangfoldloven § 9 (føre var-prinsippet).

Selv om Miljødirektoratets vurdering ikke skal omfatte hensyn til dyrehelse som ivaretas av matloven, vil vi avslutningsvis påpeke risikoen forbundet med flytting av biologisk materiale over landegrenser. Biologisk materiale kan inneholde uønskede patogene agens, uansett materialets opprinnelse og dyrearten som materialet stammer fra. Hittil ukjente agens kan være vertikalt overførbare, og vil potensielt kunne spre sykdommer med importert biologisk materiale. Erfaringsmessig kan flytting av biologisk materiale medføre negative konsekvenser både for næringsaktører og for ville fiskebestander i Norge, og det ville slik sett ha vært en fordel å bruke røyerogn produsert i Norge.

Vedtak

Miljødirektoratet gir Blåfjell AS tillatelse til innførsel av inntil 900 000 rognkorn av røye (*Salvelinus alpinus*) til akvakulturformål, jf. forskrift om fremmede organismer § 6.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Tillatelsen til innførsel gjelder til og med 1. april 2019.
2. Rogna skal være av svensk opprinnelse (fra Hornavanvatnet og Rensjøen i Jämtland) og hentes fra VBCN, Källarne og/eller Kjedgeåsen Fisk, Karlsskoga.
3. Det importerte materialet skal kun benyttes til matfiskproduksjon ved Blåfjell AS sitt landbaserte, lukkede oppdrettsanlegg med resirkuleringsteknologi i Lierne, Norge.
4. Blåfjell AS kan ikke videreselge eller videreformidle levende importert materiale videre i Norge.
5. Etter ankomst i Norge, skal roгна transporter direkte Blåfjell AS sitt anlegg i Lierne. Organismene skal oppbevares eller emballeres slik at de ikke kan slippe ut i miljøet under transport.

6. Virksomheten skal, som ledd i internkontrollen, ha mottakskontroll av importert rogn, og skal kunne dokumentere følgende: Antall rogn som innføres, dato for innførsel, rognas opprinnelse (produsent/land), og antallet rogn anlegget mottar.
7. Det forutsettes at virksomheten har tillatelse etter akvakulturloven.

Miljødirektoratet kan, i samsvar med naturmangfoldloven § 67, oppheve, endre eller sette nye vilkår i tillatelsen, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake, blant annet hvis det er nødvendig for å hindre uforutsette vesentlige skadevirkninger for naturmangfoldet, eller tiltakshaver overtrer bestemmelser gitt i etter i medhold av loven, og overtredelsen er betydelig, gjentar seg eller vedvarer.

Tillatelse etter forskrift om fremmede organismer fritar ikke for krav etter annet regelverk, som krav til dyrehelse etter matloven.

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen tre uker etter at dette brevet ble mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve S. Svarte
avdelingsdirektør

Raoul Bierach
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	Bergen